

Світло над Чесляндією

Любі Друзі!

Ви тримаєте в руках казку про чарівну країну Чесляндію. Це не просто вигадана історія — це нагадування, що чесність і справедливість потрібні всюди: у школі, вдома, на вулиці та навіть у цілих державах.

Колись легендарний прем'єр-міністр Сінгапуру Лі Куан Ю, автор книги **«Із третього світу в перший»**, довів усьому світові, що корупцію можна перемогти. Його ще називають «батьком сінгапурського економічного дива».

Він вважав, що найважливіше у боротьбі з корупцією — це **виховання антикорупційної ідеології у всього населення**. Тобто щоб не лише президент, прем'єр-міністр чи спеціальні органи боролися зі злом, а щоб кожен громадянин розумів: жити чесно — це єдиний правильний шлях.

Він мав рацію! Адже якщо люди розуміють, чому чесність важлива, то жодна Тінь підступності, лицемірства, неправди не зможе їх обдурити.

Саме тому ця казка — не лише про пригоди, а й про знання. Ми хочемо, щоб ви вчилися відрізняти добро від

зла, справедливість від несправедливості, чесність від підкупу.

Кожна історія — це маленький урок. А знання, як відомо, сильніші за будь-які темні чари.

Тож вирушайте разом із героями у подорож до дивовижної країни — Чесляндії і пам'ятайте: **найкраща зброя проти корупції — це освічені й чесні люди.**

Чесляндія – це не проста країна: тут живуть добрі люди, які хочуть будувати своє майбутнє на чесності та справедливості. Але на їхньому шляху постає небезпечний ворог — підступна Тінь корупції та її хитрі спільники.

Та не бійтеся!

У країні є хоробрі герої — Тимко й Ліна.

Вони разом з іншими друзями вже готові до пригод і шукають спосіб подолати зло. Читаючи казку, ви зможете дізнатися, що таке чесність, справедливість, довіра й прозорість і чому вони важливі для кожного з нас.

Пам'ятайте: справжні герої є не лише у казках. Ними може стати кожен із вас — коли обирає правду, допомагає іншим і не боїться сказати «ні» несправедливості.

А тепер уявіть: а що б ви зробили на місці Тимка чи Ліни? Чи змогли б ви теж відстояти правду? Читайте

уважно, бо, можливо, саме ви допоможете нашим героям своїми добрими думками й правильними рішеннями.

Отже, сідайте зручніше, перегортайте сторінку — і вирушаймо до Чесляндії!

Короткий опис сюжету:

У казковому місті Чесляндії з'являється загадкова Тіньова істота, яка підкупує мешканців, щоб вони забували про справедливість. Але хоробрий хлопчик Тимко та його подруга Ліна вирішують розкрити таємницю і врятувати місто від занепаду. На своєму шляху вони дізнаються, що таке хабарі, зловживання владою, конфлікт інтересів — і як цьому протистояти.

Головні герої:

Тимко – допитливий і чесний хлопець, який мріє стати детективом.

Ліна – розумна й смілива дівчина, завжди готова до пригод.

Тінь Корупції – казковий лиходій, що нашіптує погані поради.

Дядько Омелян – мудрий старий бібліотекар, що знає давні закони Чесляндії.

Капітанка Доброслава – хоробра охоронниця міста, бореться з неправдою.

Мер Чесляндії (пан Добродар) – добра людина, який колись був героєм Чесляндії, але поступово піддався Тіні Корупції.

Хабарик — істота, яка підсипає «золотий пісок» в очі

«До того, як прийшла Тінь»

Давним-давно, не в казці й не в підручнику, а зовсім поруч, існувала чудова країна — **Чесляндія**.

Це було особливе місце. Тут кожен знав: художник отримує фарби за талант; м'ячик у спортзалі — не для того, хто “домовився”, а для того, хто записався; у школі — оцінка за старання, а не за “подарунки”.

Мешканці Чесляндії мали **світлі очі**, бо ніколи не боялись дивитися одне одному прямо в них. Вулиці сяяли чистотою, бо **ніхто не “домовлявся”, щоб їх оминали**. А в серці міста стояла **Башта Правди**, яка світилася вдень і вночі.

Башта була збудована з білого каменю, а на її вершині — велике кругле вікно з кольорового скла. Удень воно виблискувало, мов веселка. А вночі — **світилося зсередини**, випромінюючи тепле золоте світло. **Кожен мешканець знав: доки вона світиться — в місті живе правда.**

Кажуть, що **світло Башти** живе не в електриці, а в **чесних вчинках людей**. І що кожна добра справа — маленький промінь, який піднімається вгору і запалює її серце.

Кожна дитина з ранніх літ чула: “Говорити правду — це як тримати світло в долонях. Воно гріє і показує шлях.”

Але одного разу на місто опустився **туман**. З того часу все змінилося. Спершу він був легенький, мов ранковий подих. Ніхто й не звернув уваги...

Першим з'явився **Хабарик** — тихий, усміхнений. Він давав “подарунки без приводу” та нашіптував:

— Ну не страшно ж, правда? Це дрібниця...

А потім — прийшла **Тінь**. Вона не мала імені, не говорила голосно, була невидима. Але коли хтось брав хабар, мовчав, коли треба було сказати правду, чи домовлявся «по-тихому» — вона росла.

Люди почали домовлятися "по-тихому". Діти — замовчувати правду. А дорослі — робити вигляд, що нічого не сталося.

І з кожним таким “нічого страшного” — Тінь ставала густішою. Башта Правди тьмяніла.

Ніхто не говорив про це вголос. Але кожен, хто проходив повз починав відчувати холод. Від башти більше не гріло, а світло в очах мешканців поступово згасало.

Вона не лютувала, не залякувала. Вона просто **навчала мовчати**. Хтось промовчав, коли товариш обійшов чергу. Хтось узяв нову книжку, бо “мама домовилась з директором”. Хтось знизав плечами, коли побачив, як гроші зникли зі шкільного фонду. Чим більше **нечесності в житті Чесляндії** — тим **могутнішала Тінь**. Тінь поселилася у Ратуші, де мешкав мер міста.

Тінь приймала різні форми: то довгий плащ, то хмара, то постать без обличчя. Завжди без чітких контурів, проте завжди з холодним пекучим поглядом. Її голос підступно

нашіптує в голові: “Тсс... Не лізь. Не твоє діло. Обійдеться.”

Вона обплутує чиновників,
спокушає друзів, підмінює
правила.

Під її впливом:

- в місті зникала довіра;
- у школі починали “вигравати” ті, хто підлещувався;
- правда звучала тихо, а брехня — голосно.

Її неможливо вдарити, бо вона не матеріальна. Але її можна розвіяти — світлом правди, спільною дією, чесністю.

І саме тоді з'явилися вони — Тимко і Ліна.

Вони ще не знали, що стануть тими, хто поверне Чесляндії її світло. Та відчували: “Те, що всі мовчать — не означає, що це правильно.”

2. «Тимко і Ліна — звичайні, але не байдужі»

У Чесляндії було багато дітей. Веселих, допитливих, галасливих. Але двоє з них завжди якось виділялись. Не тим, що були найкращими в навчанні чи найгучнішими в класі. А тим, що **помічали, коли щось було несправедливим.**

Це були **Тимко і Ліна.**

Тимко мав великі допитливі очі й звичку ставити запитання, які іноді заганяли в глухий кут навіть учителів: — А чому один учень завжди грає в футбол, хоча не записаний у секцію? Чому в одних нові підручники, а в інших — старі й порвані? Чому в нашому класі вікна не ремонтують уже два роки?..

— Ти знову щось розслідуєш? — сміялась Ліна.

— Я просто хочу зрозуміти, — відповідав він.

Ліна була тиха, але **вміла відчувати фальш**. Вона не сварилась, не кричала — просто мовчки дивилась так, що навіть директор починав заїкатись.

Вона не любила, коли хтось *прикрашав правду*.

— Краще гірка правда, ніж солодка брехня, — казала вона.

Мама Ліни працювала в мерії. Одного разу у мерії організували конкурс, у якому брала участь її сестра. І саме мамі доручили оцінювати конкурс і визначати переможця.

Ліна питає: — А якщо ти поставиш їй високу оцінку, бо вона твоя родичка?

Мама: — Отож, Лінко. Це називається **конфлікт інтересів**. Коли людина повинна бути об'єктивною, але має близькі стосунки з тими, кого оцінює. У таких випадках краще відмовитися від рішення. Мама Ліни відмовилася оцінювати даний конкурс щоб не допустити **корупції**.

Конфлікт інтересів — це коли людина має два інтереси: свій і службовий, і вони можуть заважати чесному вибору.

Корупція — це коли хтось використовує владу для власної вигоди, а не для добра всіх.

У Ліни був маленький блокнот, куди вона записувала все, що здавалося дивним або несправедливим: **“Старший учень отримав перше місце в конкурсі — але малюнок був не його.”**

“Маму Микити не пускають на збори, бо вона «не та людина».”

І хоча Тимко й Ліна часто чули: — Не влізай. Не твоє діло. Вони щоразу казали одне одному: — Якщо не ми — то хто?

Саме вони першими відчули, що **місто змінюється**. Що в повітрі з'явився невидимий тиск, і люди починають мовчати там, де мають говорити.

І саме вони вирішили: “Ми не дозволимо Тіні обплутати собою Чесляндію.”

Коли над Чесляндією нависла Тінь Корупції, у державі почали траплятися дивні й несправедливі речі:

- **Золоті лавки**— у парку поставили кілька нових лавок, але вони коштували, як цілий замок. А за тиждень усі розсипалися. Люди дивувались: «Куди ж поділися гроші?»
- **Фонтан без води** — на площі збудували великий фонтан, урочисто відкрили його... але вода так і не потекла. Кажуть, хтось «прибрав до рук» труби.

- **Штрафи за дружбу** — міські вартові перестали карати порушників, якщо ті були їхніми друзями. А чесні мешканці мусили платити за все.
- **Контрольні за пиріжки** — у школі почали оцінювати не знання, а смак пиріжків. Хто приніс учителю кращий пиріжок — той і отримав «відмінно».
- **Чарівні дипломи** — у деяких дітей з'явилися медалі та грамоти, хоча вони й уроків майже не відвідували.
- **Хліб із повітрям** — у крамницях продавали батони, легкі як пух. Бо половину борошна хтось «загубив» по дорозі.
- **Міст у нікуди** — почали будувати міст через річку, але він раптово обірвався посеред води.
- **Дорога з ямами** — урочисто відкрили нову дорогу, але вже наступного дня вона вся вкрилася ямами.
- **Посади за монети** — тепер не найчесніші і наймудріші ставали старостами, а ті, хто приносив Тіні Корупції більше монет.
- **Тіньові угоди** — важливі рішення почали приймати не на площі перед людьми, а в темних підвалах, де ніхто нічого не бачив.

На ранок зникли нові книжки зі шкільної бібліотеки, а замість них з'явилися старі підручники.

Тимко, який мріяв стати детективом, відчув, що щось не так.

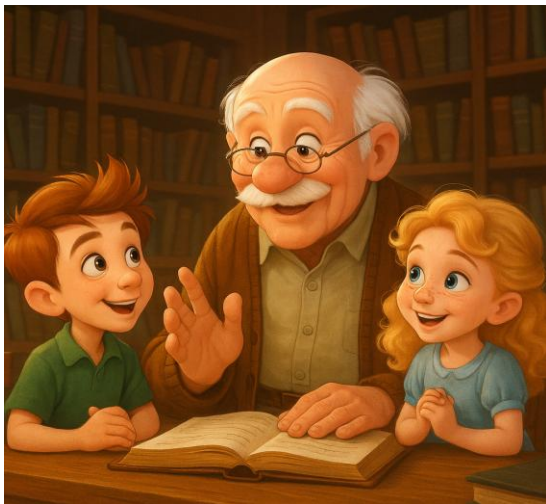
— Це не випадковість, — сказав він Ліні, своїй подрузі. — Нам потрібно все перевірити і з'ясувати, що сталося. Підемо до дядька Омеляна, він багато читає, дуже розумний і зможе нам допомогти у всьому розібратися.

3. «Старий бібліотекар»

Коли дітки прийшли до старого бібліотекара і розповіли йому про свої підозри, він витер окуляри і прошепотів: — Тінь Корупції повернулась. Вона приходить, коли хтось хоче легкого зиску.

- Дітки, чи ви знаєте, що таке справедливість? – запитав старий бібліотекар.

«Ні» - відповіли діти.

І дядько Омелян почав свою розповідь: «Справедливість — це коли з усіма поводяться чесно, за однаковими правилами, і ніхто не отримує більше або менше лише тому, що він сильніший, багатший або хитріший.

Він навів приклад: У класі вчитель роздає цукерки. Якщо кожному по одній — це справедливо. Але якщо комусь дає три, бо той його сусід, а іншим — по одній — це **несправедливо**. Уяви собі чарівні ваги-Правди. Коли на одну чашу класти добрі вчинки, а на іншу — хитрощі та обман, правда переважить. **Справедливість — це**

коли шпальти терезів рівні, і кожен відповідає за свої вчинки. Справедливість — це коли всі мають однакові можливості грати, висловитись і отримати те, що заслужили.

"Якщо ти зробив щось добре — тебе хвалять. Якщо збрехав — тебе зупиняють. Це і є справедливість."

Також дядько Омелян розтлумачив діткам, що таке **підкуп** – **якась особа платить, щоб отримати щось нечесно**. Це шкодить не лише законам, а й порядним людям, які поведуться правильно, але втрачають через тих, хто "домовився". Навів приклад: У школі проходить конкурс на ~~най~~кращий малюнок. Один учень підкупує вчителя шоколадкою, щоб виграти, хоча його малюнок гірший. **Що відчують інші діти, які старалися чесно?** Вони втратять бажання старатись, бо "виграє не той, хто найкращий, а той, хто заплатив".

Підкуп — це як дірка в човні. Спочатку здається, що вона маленька, але вода поступово заливає всіх.

Якщо кожен буде "домовлятись" замість грати за правилами — ніхто не зможе жити без страху й почуття несправедливості.

Дядько Омелян розповів Тимкові і Ліні історію про те, як зайченятко Гудзик програв змагання через підкуп.

У лісі Веселяндії щороку проходило велике Заяче Змагання. Усі звірята чекали цього дня, бо переможець отримував **золотий морквяний кубок** і міг стати **лісовим почесним помічником** — допомагати вирішувати важливі справи. **Гудзик**, молодий зайчик, дуже хотів перемогти. Але тренуватись йому було ліньки — він грався, спав довше за всіх і не вмів стрибати так далеко, як його друзі.

— Я дуже хочу кубок! — Може... можна якось домовитись?-роздумував зайчик. Він пішов до **їжака Пихтія**, який мав бути суддею в змаганнях. «Якщо я принесу тобі кошик солодких ягід, скажеш, що я переміг?» – прошепотів на вушко їжачку Гудзик. Пихтій спочатку вагався, але потім погодився: «Добре... Тільки нікому ні слова!»

Настав день змагання. Усі стрибали, бігали, перескакували через пеньки. **Білка Луна** стрибнула найдалі, **їжачок Тім** був найспритнішим, а **кролик Боб** — найшвидший.

Але суддя Пихтій оголосив: «Переміг... Гудзик!»

Усі звірята здивувалися.

— Але як? Він же не пройшов навіть половину маршруту!

— вигукнув Тім.

Почався шепіт, образа, гнів. Навіть друзі Гудзика відвернулися від нього. **Гудзик отримав кубок, але залишився сам.** Тієї ночі він довго не міг заснути. «Я переміг, але... це несправжня перемога. Я зробив боляче іншим, щоб зробити приємно собі. Це нечесно...» На ранок Гудзик підійшов до звірят і сказав: «Пробачте. Я збрехав. Я підкупив суддю. І я не гідний кубка.»

Він поставив кубок на пеньок і відступив. Усі мовчали. А потім Білка Луна вийшла вперед: «Ти вчинив погано, але чесно зізнався. Це сміливо. Наступного року тренуйся чесно і ми знову будемо змагатись. Але вже справедливо».

Гудзик усміхнувся. І з того дня він став першим у лісі, хто відкрито сказав “ні” підкупу. Підкуп може дати перемогу на мить. Але справжню повагу, дружбу й довіру він тільки руйнує. Чесність — це не завжди легко. Але це завжди правильно.

Тому корупції потрібно дати відсіч, не допустити безладу у Чесляндії і ви можете це зробити. Ви нові викривачі корупції!

- А хто це такий? - запитала Ліна.

- **Викривач** – це смілива людина, яка бачить, що хтось чинить нечесно або незаконно і розповідає про це, щоб усіх захистити, - продовжив дядько Омелян.

Уявіть, що у Чесляндії мав відбутися ярмарок. Кожен майстер мав виставити свої вироби й продавати їх чесно. Але Лис Крутій потайки домовився з охоронцем, щоб зайти на ярмарок раніше від усіх й зайняти найкраще місце, яке мало дістатися тому, хто чесно виграє жеребкування. Маленький Їжачок усе це побачив і розповів старості села. Так і виявилось, що Лис хитрує. Їжачок став **викривачем** — бо сміливо сказав правду і врятував ярмарок від несправедливості.

Викривач – це як **супергерой Чесляндії**. Він не дозволяє Тіні Корупції обманути інших. Він може бути маленьким, непомітним, але саме його правда захищає всю громаду.

Вам потрібно зібрати підписи у небайдужих мешканців Чесляндії та звернутися до Мера, який мешкає у Ратуші – старій вежі, розповісти всю правду і допомогти йому побороти Корупцію. Але будьте обережні, вам на шляху траплятися різні істоти, які захочуть вас підкупити чи заманити на свій бік несправедливості.

4. «Тимко і Ліна відкривають очі Чесляндії»

Тимко з Ліною довго дивилися на дивні речі, що коїлися в їхній Чесляндії. Лавки розсипалися, дорога була вся в ямах, а у школі замість оцінок за знання ставили «плюси» за пиріжки.

– Так не може бути! – обурився Тимко. – Якщо всі мовчатимуть, Тінь Корупції стане ще сильнішою.

– А що ми можемо зробити? – засумнівалася Ліна.

– Дуже багато! – відповів Тимко. – Ми відкриємо людям очі на те, що відбувається, і зберемо підписи, щоб усім разом сказати: «Досить!»

Діти взяли великий аркуш, намалювали на ньому сонце й написали: **«Ми – за чесну Чесляндію!»**. І пішли від хати до хати. Спершу сусіди знизували плечами: – Та хіба щось зміниться? Лавки вже розсипалися, труби зникли... Але Тимко пояснював: «Якщо хтось краде гроші у громади, це незаконно. За ці гроші мали бути якісні лавки й дорога, якими ми всі користуємося. Ми маємо право вимагати чесності!»

Ліна додавала: «У школі нас повинні оцінювати за знання, а не за пиріжки. Інакше що це за навчання? Це теж несправедливо й незаконно!»

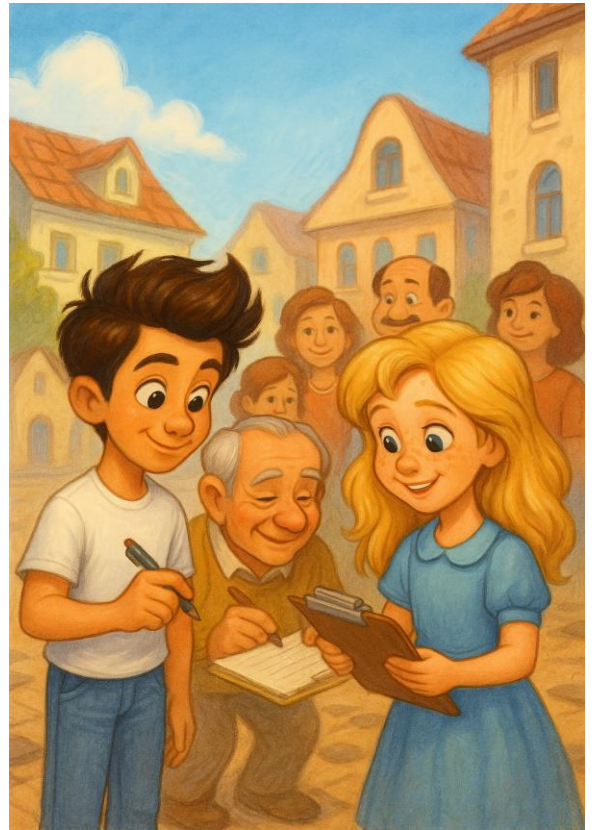

Поступово люди почали їх розуміти. Дехто навіть згадував та наводив свої приклади:

- А справді, чому в крамниці батон легкий, як пух?
- А куди подівся міст, що обірвався посеред річки?

Кожен, хто погоджувався, ставив підпис на аркуші. І чим довшим ставав список підписів, тим сонце, намальоване вгорі, світило яскравіше.

– Бачиш, Ліно, – радів Тимко, – ми відкриваємо людям очі! Тінь Корупції живе там, де люди мовчать. А коли ми говоримо правду разом – їй нема куди сховатися.

І так почався великий рух у Чесляндії за чесність і справедливість.

Коли аркуш із підписами став довгим, наче старий сувій, Тимко й Ліна вирішили йти до самої ратуші.

5. «У тіні Хабарика»

Місто спало, але Тимко не міг довго заснути. Погані думки не покидали його. Завтра вони з Ліною повинні передати звернення з підписами та всі докази несправедливості меру. А якщо він розсердиться? А якщо їх виженуть зі школи? А якщо...

— Пссс... — прошепотів хтось із темряви.

Тимко здригнувся. З тіні вийшов **Хабарик** — невисокий, гладенький, блискучий, в шовковому жилеті й цукеркою в лапці.

— Ти ж не хочеш собі неприємностей? — мовив він лагідно. — Ось, візьми! *Шоколадна перепустка*. Просто скажи, що нічого не бачив — і отримай заохочення. І планшет у подарунок.

— Але... це ж неправда, — прошепотів Тимко.

— Правда? — Хабарик розсміявся. — А кому вона потрібна? Всі все вже вирішили. Хочеш, щоб з тебе сміялися? Щоб тебе вигнали зі школи?

Тимко мовчав.

— Дивись, я можу зробити тебе переможцем. Тільки *підпиши ось тут* — і завтра ти герой! Ось тобі подарунок просто так!

— Але це ж не просто подарунок. Ти хочеш, щоб я зробив для тебе щось, що не по-правді? – спитав хлопчик.

Неправомірна вигода — це коли людина дає тобі щось цінне, щоб ти зробив для неї послугу, яку не повинен робити.

Тимко глибоко вдихнув і відкрив очі. Зрозумів, що йому все наснилося...

— Ні, Хабаріку. Я не продаю свою чесність.

У вікно пробився перший промінь ранку. А в Тимковому серці стало так спокійно, ніби він уже виграв головний приз — **чесну перемогу над собою**.

Найстрашніший вибір — це не між виграшем і поразкою, а між собою справжнім і собою підкупленим.

Хабарик завжди з'являється несподівано, тримає цукерки, іграшки або “чарівні пропозиції”. Він часто змінює вигляд: може бути симпатичним звірятком, кумедним дядечком або навіть голосом у голові. Хабарик вміє переконувати, що маленький обман — це «нічого страшного».

Він завжди каже: "Та всі так роблять!"; "Це просто пришвидшити процес!"; "Один раз не вважається."

Він з'являється саме тоді, коли герою складно: перед вибором, у момент страху або сумніву. Коли Хабарик діє, з'являються наслідки: книжки зникають, черги ростуть, спортмайданчики закриваються — бо все “розійшлося по кишнях”. У кожному місці, де побував Хабарик, земля сіріє, а повітря стає важким.

Як тільки хтось **викриває його** або **сміливо каже "ні"**, він починає зменшуватись, тьмяніти й тікати.

Ще навіть дзвінок не пролунав, як Тимко і Ліна прийшли до школи ~~раніше~~. Вони збирали підписи для петиції - щоб спортзал у їхній школі нарешті відремонтували чесно, а не “через потрібних батьків”.

І тут...

— Доброго ранку, чесні мої! — пролунав лагідний голос із-за стіни.

Вони озирнулися.

Перед ними стояв **низенький чоловічок** у смугастому жилеті, капелюсі з бантиком і з величезною коробкою цукерок у руках. У нього було **сором’язливе усміхнене обличчя**, але очі, наче **вологі гудзики**, в яких щось сковзало.

— Я просто пан Даруночок. Хтось скаже — “Хабарик”, але це таке... Жарт, — він підморгнув. — Я люблю робити життя простішим.

— А чого ви тут? — запитав Тимко насторожено.

— Та я просто хочу вам допомогти! Ви ж добрі діти. І чесні. Це ж чудово! Але так важко бути чесним, правда ж?

Він дістав **золотий сертифікат**.

— Хочете, щоб вашу петицію точно прийняли? От вам “лист підтримки” від “впливових людей”. А ще коробка цукерок. Просто так. За ваші зусилля. За вашу ініціативу. За... мовчанку.

- Та це ж обман! – стисла кулаки Ліна

— Ну... Можна й так сказати, — знизав плечами Хабарик. — Але ж **ніхто не дізнається**, правда? Це як *підштовхнути справедливість трішки вперед*.

Тимко згадав оповідання, яке він недавно читав про ведмедика Тихона.

У Лісовій школі всі готувалися до контрольної. Ведмедик Тихон був добрий, трохи сором'язливий і завжди старався вчитися сам. Він не був найкращим учнем, але дуже пишався, коли все робив чесно.

Перед уроком до нього підскочив Лис Хитрун:

— Тихоне, пшикни мені відповідь на вушко, га? Я знаю, що ти все вивчив!

Тихон почервонів.

— Я... ну... — промимрив він.

— Та ти що, жалієш кілька слів для друга? Давай, я ж потім тобі цукерку дам! — прошепотів Хитрун.

Підбіг і Білко Смик:

— Та пфф... це ж не зрада. Усі так роблять!

Усі дивилися на Тихона. Він знітився. В середині нього ніби почалася буря: з одного боку — друзі, з іншого — його совість.

І тоді він глибоко вдихнув, підняв очі і сказав:

— **Ні. Я так не можу. Це буде неправильно.**

На секунду стало тихо. Лис Хитрун фиркнув і відійшов. Але в серці Тихона стало легко і світло — наче сонце заглянуло в нього.

Після контрольної до медведика підійшла Вчителька Сова.

— Тихоне, я все чула. Ти сказав важливе “ні”. І це гідний вчинок. Більшість боїться бути чесними, особливо коли на них тиснуть.

Того дня Тихон уперше відчув себе не просто добрим... а **СИЛЬНИМ**.

Казати “так” легко. Але сказати чесне “ні” — це ознака справжньої сили.

— Ні, — твердо сказав Тимко. — Якщо штовхати справедливість ззаду — це вже не справедливість.

Тінь пробігла обличчям Хабарика. Його усмішка стала натягнутою.

— Ви ще маленькі... Не розумієте, як працює світ.

— Ми достатньо великі, щоб знати, що правда не продається, — мовила Ліна.

На мить повисла тиша.

Хабарик сховав коробку, поплескав себе по жилету і шепнув:

— Ще зустрінемося... Ви ж не завжди будете такі вперті.

І зник, як туман у полі, коли сходить сонце.

6. «Ліхтар правди»

Тимко і Ліна стояли біля старої вежі Чесляндії. У них з собою багато доказів: папери, списки, навіть запис про підкуп чиновника. Але серце стискалося — вони боялися. А раптом їх ніхто не послухає? А раптом їм скажуть: «Це не ваша справа»?

І тут, із туману, з'явилася постать у довгому синьому плащі. Її очі світилися, наче зорі, а в руках вона тримала щось, загорнуте в оксамит.

— Не лякайтеся, дітки, я Капітанка Доброслава - головна охоронниця Чесляндії. Пильную, щоб ніхто не порушував правил.

(Доброслава - має Кодекс Чесності, яким керується сама й навчає інших. Вона не карає, а вчить, пояснює і дає другий шанс, якщо бачить, що хтось готовий змінитися.

Завжди говорить: «Справедливість — це не покарання. Це коли кожен має шанс стати кращим». Вона допомагає дітям зрозуміти, що **сміливість — це не лише боротися з ворогом, а й зупинити друга, який чинить несправедливо.** Дає героям **«ліхтар правди»**, який світить тоді, коли ти кажеш правду або дієш чесно. Якщо герої сумніваються, чи варто викривати підкуп, **Доброслава** з'являється як голос совісті. Вона не дає

відповіді напряду, але ставить запитання, яке змушує обрати чесний шлях.)

— Ви шукаєте правду? — запитала вона голосом, у якому водночас відчувалися тепло і сила.

— Ми... боїмося, — зізналася Ліна. — Якщо ми скажемо правду, нас можуть звинуватити...

Капітанка Доброслава вклала в руки Тимка **ліхтар**, який мав в собі кришталик, що світився з середини.

— Цей ліхтар світитиме тільки тоді, коли ти говориш чесно. Але пам'ятай: **правда — це не зброя, щоб поранити. Це світло, щоб показати дорогу.**

— А якщо всі проти нас? — прошепотів Тимко.

Доброслава нахилилася ближче:

— Справжня відвага — не тоді, коли ти сильніший, а коли ти **чесний, навіть якщо один.**

Тимко питає Доброславу, чому в їхній школі щороку міняють вікна тільки в одному кабінеті, а в інших — усе протікає.

Капітанка Доброслава пояснює: — Бачиш, Тимку, коли хтось використовує свою посаду, щоб робити вигідне лише для себе чи своїх друзів — замість того, щоб думати про всіх — це і є **корупція**. Її не видно одразу. Але вона, як цвіль під фарбою: зовні все гарне, а всередині гниле.

Наприклад: учителька отримала у подарунок дорогий телефон від батьків учня.

Ліна: «А хіба можна приймати такі подарунки?»

Доброслава похитала головою: «Це вже більше, ніж просто подяка. І якщо вчителька тепер ставитиметься до цього учня краще, ніж до інших - це буде **несправедливо**.

Незаконний подарунок — це коли хтось дарує щось цінне людині, яка приймає важливі рішення, щоб вплинути на неї. Коли людина отримує подарунок чи вигоду від когось - важко бути чесною. Вона вже відчуває, що «мусить» прийняти рішення на користь того, хто подарунок зробив, навіть якщо це несправедливо.

Коли ти кажеш “ні” несправедливості — ти стаєш **героєм**. Не таким, як у казках з мечем, а справжнім — із **сильним серцем**.

Уяви, що на контрольній хтось підглядає у телефон. У тебе є шанс зробити те саме. Але ти розумієш - це не твій розум — це чужі відповіді. Якщо отримаєш 10 обманом — не будеш гордитися. Якщо отримаєш 7 сам — це твоя перемога.

Уяви, що в тебе є чарівна кнопка. Натиснеш — отримаєш усі призи, хоч і нічого не зробив. Та в глибині себе знаєш: приз не твій. Ти не заробив його.

Ти йдеш іншим шляхом — **через труднощі**, випробування, перешкоди, але в кінці отримуєш нагороду **золотого світла**, яку не можна купити — **повагу до себе**.

Чесність — це коли ти робиш правильно, навіть якщо ніхто не бачить, навіть якщо складно, навіть якщо всі навколо обирають легший шлях.

Ліна: « Так, я знаю, у нас в школі одного разу Марко захотів списати домашнє завдання у Лесі й каже: — Дай спишу! Це ж дрібниця, ніхто не дізнається!

Але Леся відповіла: «Ні, я старалася сама. Якщо дозволю списати— буде несправедливо і для мене, і для тебе.» Леся молодець, вчинила правильно.»

- Так і є, - сказала Доброслава.

- А що тепер? Ми ж не можемо самі все змінити... – замислився Тимко

— І не повинні самі. Є ті, хто створені для цього. Є антикорупційні воїни. Вони працюють щодня — перевіряють, розслідують, ловлять тих, хто хоче купити правду – усміхнулася Доброслава.

— А ми можемо їм допомогти? – з надією спитала Ліна

— Уже допомогли. Бо все починається не з суду. А з **чесного слова і відваги не мовчати** – урочисто промовила Доброслава- Ось послухайте, розповім вам казку «Камінчик чесності».

Жив-був хлопчик на ім'я Назар. Він мріяв виграти головний турнір з настільної гри «Розумник року». Переможцю обіцяли суперприз — планшет і медаль чемпіона.

Назар був розумний, але знав, що деякі гравці хитрують: підглядають, домовляються, а хтось навіть використовує підказки, які ховає в рукавах.

За день до фіналу Назар зустрів старого чоловіка на ім'я Майстер Левко. Той сказав:

— Я знаю, ти хочеш виграти.

Ось тобі **камінчик чесності**. Він світиться тільки тоді, коли ти дієш по совісті.

— А якщо я збрешу? — спитав Назар.

— Потьмяніє. Але ніхто, крім тебе, цього не помітить.

Наступного дня гра почалася. Назар ішов рівно, але раптом бачить: сусід підглядає, а ще один пропонує «підказати» відповідь.

— Хочеш виграти? Бери! Ніхто ж не дізнається! — шепотіли вони.

Назар подивився на камінчик у кишені — він потьмянів.

Хлопчик на мить зупинився. Було дуже складно не піддатися спокусі. Але він стиснув кулак, відсунув шпаргалку і сказав:

— Ні. Я гратиму чесно.

В останньому раунді Назар не переміг. Він посів **третє місце**. Йому вручили грамоту й книжку.

Але знаєте що? Коли він встав із місця, **камінчик у кишені засвітився золотим світлом** — яскравим, теплим, справжнім.

І в той момент Назар зрозумів: **чесна перемога — це справжня перемога.**

Іноді чесність не приносить головний приз. Але вона завжди приносить **гордість за себе**, повагу від інших і світло в серці.

Доброслава знову усміхнулася дітям і зникла, мов ранковий туман. А ліхтарик у руках Тимка запалав м'яким, але впевненим світлом.

— Ходімо, — сказав він. — Ми не самі. У нас є правда.

7. «Обличчя Тіні»

Ніч опустилась на Чесляндію. Дороги стали порожні, у вікнах згасло світло, лише **ратуша в центрі міста** ще світилась тьмяним жовтим сяйвом.

Саме туди прямували Тимко й Ліна з доказами в руках і **Ліхтарем Правди**, загорнутим у шарф.

— Ліно, ти теж це чуєш?.. — прошепотів Тимко.

— Так... ніби шепіт.

Раптом із темряви почала випливати **фігура**. Вона не торкалась землі, її край розмивав повітря, і здавалося, що вона зроблена з диму. **У неї не було обличчя**, але очі були темно-сірими .

Це була **Таємнича Тінь**.

— О, ви прийшли, — промовила вона голосом, що звучав, як шурхіт опалого листя.

— Хто ти? — запитала Ліна, притиснувши ліхтар ближче до себе.

— Я те, що завжди було поруч. Я — коли мовчали, бо "так простіше". Я — коли брали, бо "всі беруть". Я — коли правда здавалася надто гучною.

Я — ваша мовчанка.

Тимко зробив крок уперед.

— Ми більше не будемо мовчати.

— Справді? — Тінь розтягнулась у посмішці. — Ви думаєте щось зміните? Один ваш голос — проти тисячі байдужих.

Ліна рішуче дістала **Ліхтар Правди**. Але він... не світився.

— Чому він не світить?! — запанікувала вона.

Тінь наблизилась.

— Бо ви ще сумніваєтесь. Ви хочете справедливості — але боїтесь наслідків. Боїтесь лишитися самі.

Тінь Корупції — велика, темна, з хитрою посмішкою. Вона обплела будівлю чорним серпанком і шепотіла чиновникам: – Пам'ятайте, я вам дала крісла й монети. Слухайте мене! Чиновники кивали, а люди лише зітхали, дивлячись на зламані лавки, занедбані дороги й порожній фонтан.

Тимко підняв угору аркуш із підписами й голосно сказав:

– Це голос усіх мешканців Чесляндії! Ми не згодні жити у темряві та несправедливості!

Ліна допомогла розгорнути сувій так, що він аж сяяв під сонцем, бо на ньому було стільки імен, стільки голосів за правду!

Люди почали підходити ближче. Хтось шепотів: – А справді, ми ж усі підписували! Це й наш голос теж! І що більше людей виходило на площу, то слабшою ставала Тінь Корупції. Її серпанок почав танути, мов дим.

– Ви... ви не маєте права! – кричала Тінь.

– Маємо! – відповіли в один голос мешканці. – Бо Чесляндія належить нам усім, а не тобі!

Чиновники, які ховалися за спинами Тіні, ~~теж~~ опустили голови. Дехто зрозумів, що настав час працювати чесно, бо вже не вдасться заховатися в темряві.

Тоді Ліна додала: «Ми не боїмося більше. Бо коли ми разом – ніяка тінь нас не здолає!»

І сонце, яке весь цей час ховалося за хмарами, вийшло й залило площу золотим світлом. Туман розвіявся остаточно, а на аркуші з підписами сяяли слова: **«Ми – за чесну Чесляндію!»**

В цю мить ліхтар затремтів, в середині нього запалало світло і Ліна підняла його високо вгору.

— Тінь боїться правди! — вигукнула вона.

Світло розлилося у всі боки. Тінь завилала, мов буревій:

— Це ще не кінець! Я повернусь, коли знову почнете мовчати...!

І розчинилась у повітрі.

Настала тиша. Вона була **легка, чиста й чесна.**

8: «Очищення Ратуші»

Тимко й Ліна стояли перед масивними дверима Ратуші. В руках у Тимка — **папери з доказами**, у Ліни — **Ліхтар Правди**, який палав рівним, ясным світлом.

— Ти готова? — спитав Тимко.

— Готова. Правда на нашому боці, — відповіла Ліна.

Діти увійшли.

У великій залі сидів **мер Чесляндії — пан Добродар**. Він мав вигляд втомленого лева: очі — похмурі, плечі — зігнуті. З його грудей звисала колись **золота, а тепер потьмянівша стрічка**.

— Що вам потрібно, діти? — пробурмотів він. — У мене багато важливих справ...

— Ми принесли правду, — сказав Тимко. — Ви маєте це побачити.

Він поклав на стіл зібрані матеріали: підписані документи, скарги мешканців, записи розмов, у яких чиновники вимагали хабарі.

Ліна підняла **Ліхтар**
Правди, світло вирвалося з
нього і вдарило прямо в
середину Ратуші. Стіни
здригнулись. Повітря стало
яснішим.

А мер... застиг.

Він поглянув на документи, потім на дітей. Його руки затремтіли.

— Я... Я думав, що нічого страшного... Що це “не моє діло”... Що якщо змовчати — все пройде...

Він зняв свою золоту стрічку. Тепер вона не блищала — лише тьмяніла, як обман.

— Я зрадив Чесляндію. Але сьогодні... сьогодні ви нагадали мені, ким я колись був.

Він встав, поглянув у вікно, під яким збирались мешканці Чесляндії.

— Друзі! — голосно вигукнув він. — Я був сліпий. Але ці діти принесли світло. З цього дня ми очищаємо місто. Чиновники-хабарники підуть, правила стануть прозорими, а кожна дитина отримає право голосу в Школі Добра!

Місто вибухнуло радістю. А мер...~~він~~ став не просто керівником, а **частиною змін**.

9. «Коли світло повертається»

Минуло кілька днів, як Тінь зникла, а Хабарик розтанув у тумані. Місто прокидалось, не просто фізично, а всередині себе.

У школі замість "домовлених оцінок" тепер з'явилась "Скринька чесних досягнень" — куди діти клали записки з повідомленнями про вчинену кимось добру справу.

Учителька Пані Калина говорила:

— Тепер найвища нагорода — не 12 балів, а 12 чесних вчинків.

Створили Дитячу раду довіри, куди входили й Тимко з Ліною. Їхнє перше рішення звучало наступним чином:

“Жодна дитина не повинна мовчати, якщо бачить несправедливість.”

Мер Добродар зняв свою темну стрічку й передав її на виставку "Помилки, з яких ми вчимося".

У ратуші на стіні повісили гасло: "Влада, яка не слухає правду, перетворюється на тінь."

Кожного ранку мер вітав місто словами:
— Добрий день, Чесляндіє! Що сьогодні зробимо чесного?

Відкрився **Майданчик Довіри**, де діти гралися без черг і без “протиснутих знайомих”. У сквері знову засвітилась **Башта Правди** — вперше за довгі роки.

А в повітрі зник сірий туман. Люди почали **дивитися в очі** одне одному, не ховаючись за “не моє діло”. **Посмішки стали щирими. Рішення — прозорими. Слова — чесними.**

У самому центрі міста Тимко і Ліна посадили Дерево Чесності. На його гілках прикріплені дерев'яні таблички з написами:

- “Краще чесний 7,
ніж обманний 12.”
- “Ні — це теж сила.”
- “Світло всередині —
сильніше за тінь назовні.”

У місті знову зазвучав дитячий сміх вільний і щирий .

10. Життя після перемоги

Після того, як місто очистилося від Тіні, Тимко і Ліна стали зовсім не такими, як раніше. Не тому, що їх почали впізнавати на вулицях, або що їх імена з'явились у «Книзі сміливців Чесляндії». А тому, що в них усередині з'явилося відчуття світла, яке вже не можна було погасити.

Тимко почав вести **шкільний гурток розслідувань**, де діти вчилися ставити запитання, коли щось “не так”, і шукати відповіді — не у чутках, а в фактах.

Він вже не боявся виступати перед дорослими. Добре знав - коли говориш правду, навіть якщо голос тремтить - це все одно правда.

А ще він зібрав **“Альбом невидимих героїв”**, куди записував чесні вчинки однокласників. Без оцінок. Без призів. Просто щоб пам’ятати, що добро діється щодня.

Ліна заснувала **“Клуб Ні”**, де діти тренувалися казати “ні”, коли їх спокушали чи змушували мовчати. Там Вони грали вистави втілювали різні ролі, малювали комікси, вигадували сміливі відповіді.

Дівчинка стала молодого помічницею капітанки Доброслави. Раз на тиждень вони вдвох ходили до різних шкіл і розповідали історії про чесність.

Ліна завжди носила з собою маленький паперовий ліхтарик, який зробила сама, як згадку про ту ніч, коли вони перемогли Тінь.

Діти не стали “особливими” — просто залишилися чесними, навіть коли бувало складно.

Щоразу, коли хтось у місті казав:

— Та навіщо воно тобі, це ж “дрібниця”...

Йому відповідали:

— А ти хіба не чув історію Тимка і Ліни?

Справжня чесність — це не коли всі аплодують твоїм вчинкам Це коли ти наодинці з собою — і все одно робиш правильно.

У місті запровадили чесний контроль, прозорі рішення, а кожна дитина в школі отримала книгу "Як перемогти Тінь Корупції".

Післямова

Дорогі друзі, дякую, що разом із героями ви пройшли всі випробування та допомогли прогнати Тінь Корупції.

Ця казка завершилася перемогою світла й чесності. Тимко, Ліна та їхні друзі довели, що навіть діти можуть змінити ціле місто, якщо вірять у добро та не бояться протистояти несправедливості.

Історія Чесляндії — це не лише казка. Це нагадування для кожного з нас — і для дітей, і для дорослих — що чесність і справедливість починаються з маленьких щоденних кроків. Сказати правду, допомогти іншому, не брати чужого — усе це теж світло, яке розганяє темряву.

Ми з вами зрозуміли багато важливих речей:

1. **Корупція** — це коли люди, які повинні служити іншим чесно, замість цього використовують свою посаду для власної вигоди. Наприклад, беруть хабарі, роблять незаконні подарунки або ухиляються від правил, щоб виграти щось для себе.
2. **Чесність** — це коли ти робиш правильно, навіть якщо ніхто не бачить, навіть якщо складно, навіть якщо всі навколо обирають легший шлях. Це сила,

- яка здатна перемогти будь-яке зло, якщо люди об'єднуються.
3. **Викривач** — це герой. Той, хто не боїться сказати правду, допомагає захистити всіх інших.
 4. **Разом легше.** Коли Тимко й Ліна звернулися по допомогу до мера й спеціальних героїв, вони зрозуміли, що боротися з проблемами можна тільки командою.
 5. **Просвітництво** — це світло. Чим більше люди знають про небезпеку корупції, тим менше шансів у темряви захопити Чесляндію.
 6. **Конфлікт інтересів** - це коли людина має дві ~~різні~~ вигоди: одну для себе, іншу для роботи, і не може чесно вибрати (приклад: вчителька повинна перевірити малюнки на конкурс, а серед учасників є її син. Їй важко бути справедливою).
 7. **Неправомірна вигода** - це гроші, подарунки або послуги, які хтось бере незаконно, щоб зробити послугу іншому (приклад: пацієнт платить лікарю, щоб його прийняли без черги).
 8. **Незаконний подарунок** - це подарунок, який не можна брати, бо він впливає на рішення посадовця

(приклад: учень дарує директору велосипеда, щоб отримати відмінну оцінку).

9. **Справедливість** – це коли люди діють чесно і відкрито, не обманюють і не надають переваг одним на шкоду іншим.

10. **Тіньові угоди** – це коли хтось домовляється та робить щось за спиною інших, порушуючи правила, щоб отримати гроші або переваги (приклад: директор у школі уклав угоду з підприємцем про закупівлю сніданків для школярів по завищених цінах, без проведення тендеру).

Отже, головний урок казки простий: **навіть маленький промінь чесності здатний розігнати велику тінь.**

Попереду на мешканців Чесляндії чекають нові випробування й нові мрії. А ми з вами ще зустрінемося з ними у наступній історії про Золотий міст.

Пам'ятайте про те, що світло чесності завжди сильніше за темряву обману. І хто знає, можливо саме ви станете героями наступної казки?

Поділіться своїми враженнями

**Розробка та укладання: Сектор запобігання корупції ГУНП в
Закарпатській області.**

Партнери видання:

Управління запобігання
корупції
Національної поліції
України